

Elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden sisämarkkinakaupan valvonta 2013

Evira/843/0411/2014

Eviran raportti
Hyväksymispäivä 22.5.2014

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Hyväksyjä Terhi Laaksonen

Esittelijä Virva Valle, Jaana Vuolle

Lisätietoja Virva Valle, Jaana Vuolle

Sisällysluettelo

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA	4
2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN	4
3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS.....	6
3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys	6
3.2 Puutteiden analyysi	7
4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	8
5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET	9
5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen	9
5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen	9
5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	9
6 TOIMINNAN RESURSSIT	10
7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN	10

1 ARVIO VALVONNAN VAIKUTTAVUUDEN TOTEUTUMISESTA

Sisämarkkinakaupan valvonnan tavoitteet toteutuivat. Suomeen ei levinnyt saapuneiden elävien eläinten ja sivutuotteiden mukana vastustettavia eläintauteja.

Suomesta toisiin EU-maihin eläviä eläimiä ja sivutuotteita sisältäneiden lähetysten tarkastukset osoittivat, että lähetykset täyttivät lainsäädännön vaatimukset. Kaikki toimijat rekisteröitiin ja ohjeistettiin sisämarkkinatuonnin tai -viennin vaatimuksista ja tarkastuksista. Rekisteröintien yhteydessä virkaeläinlääkäreille (läänin- ja kunnan/kaupungineläinlääkärit) lähetettiin ohjeistukset tarvittavista tarkastuksista. Sellaisiin saapuneisiin lähetysiin, joissa tuonnin edellytykset eivät täytyneet, pysytettiin puuttumaan välittömästi. Virkaeläinlääkärit tarkastivat kaikki vientilähetykset ja tekivät tuontitarkastuksia riittävässä laajuudessa. Vientilähetysten terveystodistukset laadittiin pääsääntöisesti TRACES-järjestelmässä. Sen sijaan kaikkia tehtyjä tuontitarkastuksia ei raportoitu TRACES-järjestelmään.

Sisämarkkinakaupan valvonnan voidaan kokonaisuutena katsoa onnistuneen hyvin. Merkittävimmän ongelman muodostavat laittomat lemmikkieläinten ja hevosten tuonnit, joihin on vaikea puuttua valvonnan keinoin, kun rajatarkastuksia ei sisämarkkinakaupassa ole. Toinen merkittävä ongelma on harrastetarkoituksiin tuotavat tuotantoeläinlajeihin kuuluvat eläimet kuten siipikarja, jotka eivät täytä tuontiehtoja.

Toimivaltaisten viranomaisten ja Eviran välinen yhteistyö oli runsasta erityisesti laittomien tuontitapausten selvittelyssä. Viranomaisten välisen työn koordinaatio toimi hyvin ja oli nopeata. Tulli tai poliisi toimi osallisena osassa tapauksissa. Viranomaisten välisessä yhteistyössä ja ohjauksessa kohdistettiin painopistettä niihin tuonteihin, joissa arvioitiin mahdollisesti olevan merkittävä eläintautiriski. Sisämarkkinakaupan valvonnan kattavuuden kulmakivi oli ja tulee olemaan viranomaisten resurssien riittävyys.

2 VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMINEN

Sisämarkkinatuonnissa tarkastukset toteutetaan valvontasuunnitelman mukaisesti riskiperusteisena otantana. Virkaeläinlääkärin tarkastamien tuontierien tarkastusten raportointi tapahtuu pääsääntöisesti TRACES (Trade Control and Expert System) -järjestelmää hyväksikäyttäen. TRACES on internetpohjainen Euroopan komission ylläpitämä ohjelma, joka on kehitetty varmentamaan elävien eläinten ja eläintuotteiden jäljitettävyyttä ja valvonta niin EU-maiden välisessä sisämarkkinakaupassa kuin tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista ja viennissä EU:n ulkopuolisiin maihin. Mukaan ovat tulleet myös kasviperäiset, EU:n ulkopuolisista maista tuotavat tuotteet. TRACES-järjestelmää käyttävät sekä viranomaiset että toimijat.

Täydentävien ehtojen valvonnoissa otantatiloista valvottiin TSE-vaatimusten noudattaminen sisämarkkinakaupassa ja tuonnissa yhdellä lammas- ja yhdellä vuohitilalla, joita vaatimukset koskivat. Täydentävien ehtojen valvontaan ei kuulu muita sisämarkkinakauppaan liittyviä valvontoja.

Sisämarkkinatuontierien osalta valvonnan määrä toteutui melko hyvin. Tuontieriä oli yhteensä 1273 lähetystä. Näistä 68 kohdalla raportoitiin valvonta. Kaikkia tuontieriä ei kuitenkaan tilastoida. Yksittäisten erien terveystodistuksia TRACESissa seurattiin säännöllisesti sekä Eviran että kunnan- ja läänineläinlääkärien toimesta. Saatuaan ennakoilmoituksen tuontilähetyksistä, Evira informoi virkaeläinlääkäreitä saapuvista lähetyksistä ja lähetti ohjeistuksen tarkastamisesta. Suurin osa maahan saapuvista tuotantoeläimistä tarkastettiin virkaeläinlääkärin toimesta, mutta tarkastuksia ei aina raportoitu TRACESiin. Tuotantoeläintuonneissa noudatetaan yleensä Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry:n ehtoja ja kunnaneläinlääkäri ottaa kaikista tuotantoeläinieristä lisätakeiden mukaiset näytteet 2 arkipäivän sisällä tuonnista. Tuoja voi lisäksi joko oma-aloitteisesti tai ETT ry:n ohjeistamana pyytää eläinlääkäriä tarkastamaan tuodut tuotantoeläimet.

TRACES-järjestelmän tilastoista (Data Warehouse) on saatu yhteenvetotaulukko, josta on poimittu alla esitetyt Suomeen tulleet lähetykset. TRACES-järjestelmästä ei saada kattavaa tilastollista tietoa sivutuotteiden, hevosten, turkiseläinten ja lemmikkieläinten kuljetuksista jäsenmaitten välillä.

TRACES-järjestelmään raportoidaan vain satunnaisesti lemmikkieläinten kuljetuksia ja sivutuotteita vain 1. ja 2. luokan sivutuotteet ja 3. luokan käsitelty eläinvalkuainen on raportoitu sivutuoteasetuksen mukaisesti järjestelmään. Muita luokan 3 sivutuotteita ei pääsääntöisesti raportoida lainkaan TRACES-järjestelmään. Taulukoissa olevat sivutuotteita koskevat luvut ovat suuntaantavia, koska TRACES-järjestelmän tilastotyökalu DWH ei ole toiminnassa sivutuotteiden osalta. TRACES-järjestelmään on luotu sivutuotteiden siirtoja varten kaupallisen asiakirjan moduuli, jota toimijat voivat käyttää. Vuoden 2013 aikana toimijat ovat tehneet kaupallisia asiakirjoja TRACES-järjestelmään aiempaa enemmän. Rekisteröityjen hevosten ja turkiseläinten sisämarkkinakaupassa ei ole pakollista tehdä todistusta TRACES-järjestelmään, jolloin vain osa tuoduista hevosista ja turkiseläimistä tilastoituu.

Taulukko 1. Suomeen vuonna 2013 tulleet lähetykset tiettyjen eläinten ja tuotteiden osalta

Laji	Saapuneet (lkm tai kg)	Saapuneet erät
Nauta (Ruotsi)	45	4
Sika (Norja, Ruotsi, Tanska)	1 325	12
Lampaat (Viro (5 baraalia eläintarhaan), Ruotsi)	9	2
Siiipikarja (Alankomaat, Iso-Britannia, Ruotsi, Saksa, Tanska, Ranska, Belgia)	180 282	21
Kädelliset (Alankomaat)	8	1
Porot (Norja, Ruotsi)	2100	
Laamat ja alpakat	0	0
Kaupallisesti tuodut koirat ja kissat (Espanja, Kypros, Romania, Viro, Unkari, Latvia, Saksa, Bulgaria, Hollanti)	Koiria 989, kissoja 137	91
Kaupalliset häkkilinnut (Ruotsi)	39	6
Mehiläiset ja kimalaiset	vain erät	181
Viljelykalat	467 300kg	14
Mäti, maiti	361 kg	3
Siiipikarjan siitosmunat (Ruotsi, Tanska, Ranska, Puola)	137 000	55
Naudan sperma	696 147	201
Sivutuotteet, luokka 1 ja 2	743 700 kg	33
Sian sperma (Norja)	1633	61
Naudan alkiot	210	56
Lampaan sperma (Latvia)	73	1
Hevosen sperma	5 924	385
Sivutuotteet, luokka 3 (Norja, Tanska, Espanja, Puola, Alankomaat, Iso-Britannia)	3444420	138
Muut nahat (Norja)	24 234 kg	4
Turkisinahat (Romania)	47	1
Sirkuseläimet (Ruotsi, Unkari)	52	3

Sisämarkkinaviennissä viejän on pyydettävä valvovalta virkaeläinlääkäriltä lähetettävien erien tarkastamista. Virkaeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen lastausta ja laatii tarkastuksen perusteella terveystodistuksen lähetyksen mukaan TRACES-järjestelmässä.

Alla olevasta taulukosta selviää Suomesta sisämarkkinoille toimitetut eläviä eläimiä ja sivutuotteita koskevat lähetykset. Kaikki nämä lähetykset tarkastettiin ennen terveystodistuksen laatimista. Lisäksi Suomesta vietiin rekisteröityjä hevosia, turkiseläimiä, lemmikkieläimiä ja sivutuotteita toisiin

jäsenmaihiin. Näiden vientierien kohdalla ei terveystodistusta aina tarvitse laatia TRACES-järjestelmässä, eikä tilastoa voida siten kattavasti tehdä.

Vientieriä oli kaikkiaan 506 lähetystä, joista määränpäämaassa tarkastettiin 116 lähetystä.

Taulukko 2. Suomesta vuonna 2013 sisämarkkinoille toimitetut lähetykset tiettyjen elävien eläinten ja tuotteiden osalta.

Laji	Viedyt (lkm tai kg)	Annetut terveystodistukset
Nauta (Tanska, Viro)	237	11
Sika (Ruotsi, Viro, Puola)	37 952	189
Lammas	0	0
Porot (Alankomaat, Iso-Britannia, Itävalta, Italia, Tsekki, Norja, Ruotsi)	5842	
Siipikarja (Viro, Latvia, Liettua)	1 230 065	54
Kädelliset (Alankomaat)	4	1
Petolinnut (Itävalta, Saksa, Latvia)	10	8
Mehiläiset ja kimalaiset	60	3
Viljelykalat	43 971 kg	39
Mäti, maiti	0	0
Siipikarjan siitosmunat (Alankomaat, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Tanska)	661 120	12
Naudan sperma	234 621	68
Sivutuotteet, luokka 1, rend.rasva (Tanska)	128150	75
Sivutuotteet, luokka 2	53280 kg	12
Naudan alkiot	27	3
Sian sperma	0	0
Hevoson sperma	815	21
Käsitelty lanta, luokka 2 (Viro)	513679	9
Sirkuseläimet	4	1

3 TOIMINNAN JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTEMUKAISUUS

3.1 Todetut puutteet ja niiden yleisyys

Sisämarkkinatuonneissa suurin osa sisämarkkinakaupan toimijoista on vakiintuneita ja hoitaa lainsäädännön edellyttämät toimenpiteet ajoissa. Vuoden aikana todettiin vain muutamia tuonteja, joissa rekisteröityminen oli jätetty tekemättä ennen tuonin tapahtumista. Useimmiten kyseessä olivat hevosen sperman tuonnit, jotka paljastuivat TRACES-järjestelmään laaditun terveystodistuksen perusteella. Joistakin tuonneista ei myöskään tehty ennakoilmoitusta, tällöin kyseessä olivat useimmiten kaupalliset koirien tuonnit tai mehiläistuonnit.

Virosta tuotiin laittomasti yksi 200- 300 kpl erä broileruntuvikkoja sekä yksi n.200 kpl erä viiriäisenmunia. Näiden erien osalta mitkään tuontivaatimukset eivät täyttyneet. Untuvikot lopetettiin ja siitosmunat hävitettiin. 86 laittomasti tuodulta hevoselta otettiin näytteet tiettyjen vastustettavien eläintautien osalta ja kaikki olivat negatiivisia. Hevosilla oli puutteita tunnistusasiakirjoissa tai niillä ei ollut vaadittua terveystodistusta tai terveyttä koskevaa vakuutusta. Tunnistusasiakirjat olivat väärinnettynä tai niiden tiedot eivät vastanneet kyseessä olevaa hevosta. Yksi kaupallisia harrastelin-

tuja ja muutamia viiriäisiä sisältävä tuontierä ei täyttänyt tuontivaatimuksia Newcastlelta taudin osalta ja linnut lopetettiin.

Lisäksi todettiin useita kymmeniä tapauksia, joissa toisista EU-maista lemmikkieläiminä tuodut koirat ja kissat eivät täyttäneet tuontiehtoja. Kissoilta ja koirilta puuttui lemmikkieläinpassi tai esim. voimassa oleva raivotautirokotus. Vastoin tuontivaatimuksia tuoduista koirista ja kissoista suurin osa palautettiin lähtömaahan ja muutama jouduttiin lopettamaan. Vain yksi koira oli mahdollista asettaa karanteeniin. Koirien ja kissojen kaupallisessa tuonnissa puolestaan oli muutama yksittäinen tapaus, jossa toimija oli laiminlyönyt tuojan velvollisuuksia. Tarkkoja lukumääriä ei voida esittää, koska kaikki aluehallintovirastot tai kunnat eivät raportoi kaikista palautettavista tai lopetettavista koirista ja kissoista.

Sisämarkkinatuonneissa lähetävä maa on vastuussa siitä, että lähetys täyttää EY-lainsäädännön edellytykset. Tuontitodistuksissa oli havaittavissa usein virheitä eläinten tai tuotteiden määrissä ja tietyissä terveyshdoissa. Näitä virheitä todettiin lähinnä viljelykalojen, siipikarjan ja siitosmunien todistuksissa. Useissa siipikarjatodistuksissa oli jätetty merkitsemättä terveystodistukseen ehtojen täytyminen Suomen salmonella- ja Newcastlelta tauti -lisävakauksien osalta. Virheet korjattiin, kun niistä huomautettiin alkuperämaan viranomaisille. Todistuksen terveyttä koskeva osio oli usein puutteellisesti täytetty myös kaupallisten koirien ja kissojen osalta tehdyissä todistuksissa. Suomalaiset toimijat eivät kaikilta osin toimineet lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja raportoineet virkaeläinlääkärille terveystodistuksissa todetuista puutteista. Todetuista rikkeistä (todistus puutteellinen, rekisteröiminen puuttunut jne.) ei pidetty erillistä tilastoa. Toimijoille lähetetyt asiaa koskevat huomautuskirjeet kirjattiin.

Sisämarkkinavienneissä TRACESiin raportoiduista tarkastuksista rikkomuksia ei havaittu eläinten hyvinvointiin tai terveyteen liittyen. 2 erää, yhteensä 30 lammasta vietiin yhdeltä tilalta Torniossa Ruotsiin ilman eläinlääkärin tarkastusta ja terveystodistusta. Toimija ei myöskään ollut asianmukaisesti rekisteröitynyt lampaiden viejäksi Eviraan.

Täydentävien ehtojen valvonnoissa ei havaittu laiminlyöntejä.

3.2 Puutteiden analyysi

Puutteiden esiintyminen

Terveystodistuksen eläinten terveyttä koskevan osion puutteellinen täyttäminen johtui teknisestä virheestä. Lähetysmaana oli useimmiten Iso-Britannia, jossa avustaja vie sähköisen TRACES-todistuksen eläinlääkärin puolesta järjestelmään. Edellä mainittujen virheiden alkuperä oli lähettävässä maassa. Kaikki eläinlääkärit eivät ole tottuneita käyttämään TRACES-järjestelmää.

Laittomia lemmikkieläin- ja hevostuonteja esiintyy paljon. Hallintopäätöksiä tehdään vuosittain useita kymmeniä ja on todennäköistä, että kaikki eivät jää kiinni, koska rajatarkastuksia ei sisämarkkinakaupassa ole. Lemmikkieläinten, siipikarjan ja hevosten kohdalla on tavattu myös eläinten ammattimaista salakuljetusta. Tällaisissa tapauksissa virkaeläinlääkärit ovat tehneet tuojista tutkintapyyntöjä poliisille.

Yhdessä Latviaan toimitetussa untuvikkoerässä todettiin Latviassa Salmonella Enteritidis. Siitosmunat, joista nämä untuvikot olivat peräisin, oli tuotu Puolasta ja vain haudottu Suomessa. Suomalaisesta hautomosta otettiin Latvian S. Enteritidis -löydöksen jälkeen näytteet salmonella-asetuksen mukaisesti. Näytteet olivat puhtaita. Hautomo oli pesty ja desinfioitu erän lähettämisen jälkeen. Löydöksestä lähetettiin tieto Puolan eläinlääkintöviranomaisille. Kaikki kyseisen erän untuvikot lopetettiin Latviassa. Suomeen ei tuotu kuin tämä yksi erä siitosmunia Puolasta.

Laittomia vientieriä tavataan harvoin.

Puutteista aiheutuvat riskit

Tuotantoeläimiin kohdistuvat tarttuvat taudit aiheuttavat tuotannon menetyksiä ja eläimiä voidaan joutua lopettamaan tartunnan johdosta. Osa taudeista voi tarttua ihmisiin. Lisäksi tarttuvien eläintautien esiintyminen voi vaikuttaa myös elintarvikkeiden vientiin.

Sisämarkkinatuonneissa todetut säännöstenvastaisuudet olivat laittomien hevosten ja lemmikkieläinten tuonteja lukuun ottamatta määrittään vähäisiä. Erä broileruntuvikkoja ja viiriäisensiitosmunia tuotiin maahan ilman minkäänlaista terveystodistusta, eläinlääkärin tarkastusta tai muita lähtömaassa eläinlääkärin suorittamia toimenpiteitä. Laittomasti tuoduilla untuvikoilla tai siitosmunilla voi olla esim. Newcastlelta tautia, salmonellaa, lintuinfluenssaa tai tarttuvaa keuhkoputkentulehdusta (IB), jotka voivat tarttua sekä muihin eläimiin että osa myös ihmisiin. Esimerkiksi Newcastlelta tauti on yksi vakavimmista siipikarjalla esiintyvistä tarttuvista taudeista ja voisi pahimmillaan vaarantaa laajalti suomalaisen siipikarjatuotannon.

Koirien ja kissojen laitton tuonti voi aiheuttaa riskin kansanterveydelle. Raivotautia kantava eläin saattaa esimerkiksi puremalla siirtää hengenvaarallisen taudin ihmiseen ja näin aiheuttaa ihmisen kuoleman. Vaara ei siis rajoitu pelkästään eläimiin. Suomi on toistaiseksi vapaa ihmiselle vaarallisesta myyräekinokokista (*Echinococcus multilocularis*). Ihminen voi saada ekinokokkitartunnan pääisännän (petoeläimen) ulosteissa olevien munien välityksellä. Loismadon munat päätyvät maastoon petoeläinten ulosteiden mukana. Myyräekinokokkitartunta saattaa johtaa kuolemaan ihmisellä, mutta on oireeton koiralla ja kissalla. Myös raivotautia kantava eläin saattaa olla täysin oireeton vielä kuukausia tuonnin jälkeen, joten vain tuontivaatimuksia noudattamalla ja elävien eläinten tuonnit tarkoin harkitsemalla pystytään ylläpitämään Suomen hyvä tautitilanne ja suojaamaan sekä ihmisiä että eläimiä.

Hevosten aktiivinen liikkuminen EU-maiden välillä on merkittävä riski sille, että Suomeen voi levitä jokin lainsäädännössämme hevoselle vaaralliseksi luokiteltu tai helposti leviäviä tauti. Esim. näiveytystautitapauksia on todettu viime vuosina paljon useissa EU-maissa.

Väärät eläinmäärät todistuksissa vaikeuttavat tilastointia. Eläinten terveyttä koskevan osion virheellisydet todettiin pääsääntöisesti teknisluonteisiksi.

Puutteiden syyt

Tuoja saattaa olla tietämätön tuonti- tai vientiehdosta tai välinpitämätön noudattamaan niitä. Edullinen hintataso vaikuttaa ulkomaantuontien suosioon. Ihmisten halu pelastaa lemmikkieläimiä, kuten koiria ja kissoja huonoista oloista ulkomailla, voi saada ihmiset tuomaan eläimet ilman, että tuontiehdot on selvitetty tai että ne ehdittäisiin hoitaa kuntoon ennen tuontia. Lemmikkieläimen tuojan tietämättömyys tai ymmärtämättömyys laittoman tuonnin mahdollisesti erittäin vaarallisista seurauksista saattaa johtaa siihen, ettei tuontivaatimusten noudattamista koeta tärkeäksi. Lemmikkien, siipikarjan ja hevosten laittomassa tuonnissa toimii myös ammattimaisia laittomia tuojia, jotka tuovat ulkomailta tuontivaatimusten vastaisesti eläimiä ja myyvät eläimet halvalla suomalaisille ostajille. Houkutus ostaa eläin halvalla on suuri. Hevosia kuljetetaan paljon mm. kilpailutarkoituksessa. Hevosten tuojat ja viejät ovat usein tietämättömiä sisämarkkinakaupan terveysvaatimuksista. Siipikarjan pito harrastetarkoituksessa on lisääntynyt. Harrastajat ovat usein tietämättömiä tai piittaamattomia tuontiehdosta.

Sisämarkkinatuonnissa terveystodistuksissa todettuihin puutteisiin oli useimmiten syynä lähettävässä maassa tehdyt virheet terveystodistuksen laatimisessa TRACES-järjestelmään.

4 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Sisämarkkinakaupassa ei toteutettu auditointeja.

5 ENNALTAEHKÄISEVÄT JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

5.1 Toimijoiden säädösten tuntemuksen varmistaminen

Pääsääntöisesti toimijat ovat vakiintuneita ja noudattavat vaadittavia tuonti- ja vientiehtoja hyvin. Toimijoille lähetettyjä ohjeita rekisteröitymisen yhteydessä on lisätty ja selkeytetty. Sidosryhmien (mm. Hippos, SRL, STKL ja ETT) kanssa järjestettiin kokouksia, joissa käsiteltiin lainsäädännön vaatimuksia. Elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden sisämarkkinakauppaa koskevia Eviran internetsivuja on kehitetty. Erityisesti lemmikkieläinten, hevosten ja siipikarjan laittomat tuonnit olivat paljon esillä mediassa. Kampanjaa laittomien eläintuontien estämiseksi jatkettiin ja sitä on tarkoitus jatkaa vuosittain. Tiedotuskampanja laittomien eläintuontien ennalta ehkäisemiseksi toteutettiin erityisesti siipikarjan osalta.

Yksi tilallinen vei 2 erää lampaista Ruotsiin noudattamatta vientiehtoja. Kyseistä tilallista ohjeistettiin noudattamaan ehtoja jatkossa. Lampaista lähetettiin tieto Ruotsin eläinlääkintöviranomaisille. Jatkossa Evira vertaa Tracesin ja eläintenpitäjärekisterin tietoja tiheämmin, esim. 3 kk välein, jotta tapauksiin pystytään puuttumaan nopeammin.

Virkaeläinlääkäreitä koulutettiin, ohjeistettiin ja tiedotettiin valvonnassa havaituista puutteista, jotta he osaavat paremmin ohjeistaa ja valvoa toimijoita. Läänineläinlääkäreitä koulutettiin neljästi vuodessa järjestettävillä AVI-Evira -neuvottelupäivillä Evirassa. Koulutuspäivillä käsitellään ajankohtaisia sisämarkkinakaupan ja viennin valvontaan liittyviä asioita. Sisämarkkinakaupan kokonaisuuksia käsiteltiin Eviran järjestämällä muista EU tai ETA -maista valmistuneille eläinlääkäreille tarkoitettulla kurssilla. Laittomista tuonneista järjestettiin erillinen keskustelutilaisuus. Vastaavia tilaisuuksia on tarkoitus pitää jatkossa 1-2 kertaa vuodessa tai tarpeen mukaan.

TRACES-koulutusta järjestettiin kunnan- ja läänineläinlääkäreille kahtena päivänä Helsingissä sekä alueellisesti Oulussa, Rovaniemellä ja Varkaudessa 1-2 päivänä. Osanotto koulutuksiin oli runsasta. Koulutuksia on jatkossa säännöllisesti tarpeen mukaan. Myös eläinlääketieteen opiskelijoille annettiin koulutusta sisämarkkinakaupan edellytyksistä ja erityisesti TRACES-järjestelmän käytöstä.

5.2 Toimijoille annetut seuraamukset ja puutteiden korjaamistoimenpiteiden varmistaminen

Virkaeläinlääkärit tekivät eläimiä laittomasti tuoneista toimijoista tarvittaessa tutkintapyyntöjä poliisille. Esim. laittomasti tuotujen broileruntuvikko- ja viiriäisensiitosmunien tapauksissa ja ammattimaisista lemmikkieläimiä tai hevosia salakuljettavista toimijoista tehtiin tutkintapyyntöjä.

5.3 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Virkaeläinlääkäreille tehtiin ohje toimenpiteistä, joita virkaeläinlääkärit tekevät laittomasti tuotujen hevosten tapauksissa. TRACES-koulutusta järjestettiin myös paikallisesti, jolloin myös muiden kuin Helsingin lähellä asuvien virkaeläinlääkäreiden on helpompi osallistua koulutukseen.

Taulukko 5.3. Viranomaisille ja toimijoille annettu ohjeistus.

	2009	2010	2011	2012	2013
Ohjeet toimijoille					
- päivitytetyt, kpl	49	50	56	27	39
- uudet, kpl		1	6	0	7
Ohjeet viranomaisille	50				
- päivitytetyt, kpl		55	62	5	4
- uudet, kpl		1	6	4	7

6 TOIMINNAN RESURSSIT

Aluehallintovirastojen käytössä olevat resurssit on raportoitu yhteisesti kaiken eläinten terveyden valvonnan osalta, ja julkaistaan eläinten terveyttä koskevassa valvontaraportissa. Lukuihin sisältyy esimerkiksi sisämarkkina- tai kolmasmaatuonnin valvontaa, eläinten merkinnän ja rekisteröinnin valvontaa AVI:ssa sekä mahdollisesti osittain sivutuotevalvontaa tekevien henkilöiden työpanosta varsinaisen eläinten terveyden valvonnan lisäksi.

7 MUUTOKSET SEURAAVIEN VUOSIEN TOIMINTAAN

Uusi eläintäilaki tuo muutoksia sisämarkkinakaupan ja viennin valvontaan. Sisämarkkinakaupan tuojien ja viejien rekisteröinnit olivat voimassa yhden kalenterivuoden, uuden lain myötä voimassa-olo muuttui 1.1.2014 3 -vuotiseksi. Ennakoilmoituskäytäntö poistui, jolloin on entistä tärkeämpää, että aluehallintovirastot seuraavat saapuvia erää TRACES-järjestelmästä ja huolehtivat siitä, että kunnaneläinlääkärit käyvät tarvittaessa tarkastamassa saapuvat erät. Aluehallintovirastot tekevät jatkossa hallintopäätökset laittomasti tuoduista eläimistä, mikä vaatii lisää resursseja etenkin Etelä-Suomen aluehallintovirastoon. Sivutuotteiden siirroissa toiseen jäsenvaltioon ei enää vaadita toimijan rekisteröitymistä tuojaksi tai viejäksi.

Uutta lemmikkieläinasetusta aletaan soveltaa 29.12.2014. Uusi asetus muuttaa lemmikkien jäsenmaiden välistä matkustamista ja tuo tullessaan muutoksia myös valvontaan.